

229* [= 393*] *trovato nelle rovine dell' aquedotto fuori Napoli* LIG.

Imp. caes. t. aelius hadrianus | antoninus aug. plus cos. iiii | trib. potest. ii imp. ii p. p | aqueductum nouis castertan | agr. in neapol. deduc. .... | perpurgat. font. per mill | xxxu deduc. .... | permissio a diuo hadriano patre | suo

Ligorius Taur. 42 (inde cod. olim Barb., iam Vat. 9139 f. 5; Gud. 78, 10).

230* [= 394*] Puteolis.

magno imp. caes. m. aurelio | antonino august. pont. max | tribunic. potest. cos. procos | imp. caes. l. septimi seueri pil | pertinacis aug. arabici adiabem | parthici fortissimi felicissimi | p. p. filio diui marci aurelii antonini germanici sarmatici nepoti | diui antonini pil | nepoti | diui titi aelli hadriani abnepoti | diui marci ulpi traiani germanici | parthici dac. et diui neruae | adnepoti | colleg | iuuenum puteolanor | ob merita | d. d. d

in latere eiusdem basis:

q. q. ii uir. potest | c. fabius axius | l. lucretius paulinus ii uir. cur. | colon

Ligorius cod. Neap. l. 35 p. 224. Inde Panvinius cod. Vat. 6035 f. 28 et cod. 6036 f. 28; cod. olim Barb., iam Vat. 9139 f. 46, citans ipsum folium 224; Fabretti col. Trai. p. 286, inscr. 685, 88; Donius 9, 17 e sched. Manutianis, id est Panvianis, bibl. Vatic.; Mur. 524, 2 ex Ligorio ac Donio.

231* Neapoli.

l. apisius c. f. scaptia | capitolinus | ex testamento | fieri iussit monumen | arbitrato heredum | meorum et sibi et suis

Ligorius Taur. 47 s. v. tribu Scaptia.

232* Neapoli. *Trovato alle radice del Monte del castello di Sant Hermo in tabola di marmo* LIG.

dls manibus | l. appillius l. f. omollus eq. public. | pater fecit sibi et appilliae matri | suae et appillio filio suo pilsimo rarisimo imp. m. aurelii seueri alexandri aug. protoscrinio et cubiculario q. uix. ann. lix m. ui | et hor. uii in fr. ped. xii in agro pedes xu s.

Ligorius Taur. 42 (inde cod. Vat. 9139 f. 8, ex quo ed. Marini Arv. p. 694).

233* [= 395*] *nelle cose di Miseno* LIG.

p. auidi p. f. pal. satullis | praefec. clas. misenat. i. d | 7 coh. iiii specul. antiquae | stipend | m. auidius heres eius | ex test. f. p. c.

Ligorius Taur. 42 s. v. *nave speculatoria*. Inde Gudius 453, 3; Don. 6, 3 ex schedis equitis Cassiani a Puteo; Mur. 788, 1 e Donio. Orelli Ad HERES adscr. 'sic' Lig.

242/3* [= 405*] in territorio Misenate Campaniae.

sex. iulio q. fil. galer. priminiano | leg. leg. x aug. propraet. prouinciae | aethiopiae praefecto aerari militar. uii | uiro epulon. nauarcho triarcho et | princ. clas. misen. m. ualerius m. f | gal. maturinus t. p. c

Ligorius Taur. 42 s. v. *nave speculatoria*. Inde Gudius 428, 4. 474, 6; Don. 6, 4 ex schedis equitis Cassiani a Puteo; Mur. 740, 5 e Donio. Orelli 3623*. Cf. Marini Arv. p. 764.

234* [= 396*] Neapoli in castello veteri ad portam Capuanam, euanida LIG. Locum non indicat PANV.; cum apud MANUT. sequatur Canusinam, Canusio attribuitur a CITTADINIO et SUMMONTIO.

l. baebio l. f. galer | comino min. | praef. fabrum praef. aerari s | praef. campaniae et appuliae | proc. xx hereditarium proc | fisci iudaici proc. her. caducor | proc. uehicularum per italiae | ab Imp. caesari neruae august | propr. africae et aegypt. curat | uiarum sternendarum patrono coloniae h. u. stat. aeneam | s. p. q. neapolitanus | d. d. d

Ligorius Neap. l. 35 p. 256 (inde Panvinius cod. Vat. 6035 f. 44; Mur. 1142, 6 ex Ligorio, in cuius codice bibl. Borbon. vidit etiam Martorellius thec. cal. p. 433). Titulus diu ineditus mansit, sed innotuerunt excerpta inde per Schottum (ad Frontin. de colon. in ed. Vellei Burmanniana p. 634, quem locum indicavit mihi Martorellius in theca p. 435): L. BAEBIO · L · F · GAL · GEMINIO | PATRONO · COLONIAE | S · P · Q · NEAPOLITANVS | D · D, et Panvinius (Rom. p. 750 ed. 1558): S · P · Q · NEAPOLITANVS · D · D | L · BAEBIO · L · F · GAL · COMINIO | PATRONO · COLONIAE; quem excipserunt Manutius orth. 98, 9; Ligorius Taur. 47; Prosp. Parisius *topogr. del regno di Napoli* (quem noui ex Summontii repetitione l. p. 145, qui conuulavit hoc cum tribus aliis fragmentis ibidem a Panvino relatis; Winghe l. p. 70; Cittadini cod. Marc. p. 6; Grut. 373, 2 ex Goltzio et Cittadini (inde nescio cur Marchesani *stor. del Vasto* inscr. n. 44 recepit inter lapides Histonienses); Giordanus ms.; Capacc. l. I c. 8 p. 59; Summonte p. 145, qui tres typos Panvini ipsius et Parisii et quem statim dabimus Mazzellianum tamquam tres diuersas inscriptiones exhibuit. — Excerpta Panvini sic reformauit Mazzella Cuma n. 2: S · P · Q · NEAPOLITANVS | D · D · L · ARRYNTIO · L · F · GAL · BAEBIO · CENSORI | REIPVB · NEAP · CUMISQUE attribuit, unde praeter Summontium repetiverunt Grut. 366, 2 ex Mazzella; Spon misc. p. 469 ex Mazzella; Donius 5, 40 (descripsit Stephanonius; nempe ex libro Mazzellae); Gud. ms. 660, 3, ed. 444, 5 auctore non indicato; Mur. 4062, 3 ex Donio et a Como; Orelli 3894. — Denique, ne a cuiusquam fraude infelix hic titulus maneret immunis, Pratiellius *cons. della Camp.* p. 39 defensione eius suscepta typum Muratorianum 1142 ita in fine immutatum protulit: PATRONO | COLONIAE · BVIC · STAT · AENEAM | S · P · Q · N · D · D · D; nempe sigla H · V Mazochius et Martorellius explicatu difficilia dixerant. — Recte de titulo iudicavit Martorellius in theca p. 432 sq.

235* [= 397*] in agro Baiano.

cabeianum pro par tert. diuisum | terminatumq. cum consen. .... | uenusti et arbitrato cabiae iun. .... | pro part. tert. cum c. cabei. .... | l. sestius cabeius l. f. faler. .... | eq. r. c. cabeius c. f. faler. uenusti. .... | eq. sing. et m. sestius l. f. c. n. balb. .... | permiss. patre suo ex testam. .... | h. loc. areae maceriae curau. .... | in front. ped. xxx. ....

Ligorius Taur. 5 (inde Gud. 298, 11).

236* [= 398*] Puteolis.

m. caesenio m. f. stel | saturnino | hon. equo publico pio | patrono coloniae optimo et dignissimo in cuius | dedicat. caenam col. ded. | hs. u | en. auidius cn. f. auienus et | p. antierius p. f. priscus ii uir | d. c. a. m. n. censuer | l. d. d. d

Ligorius Taur. 44 (inde Gud. 418, 6).

244* [= 407*] in termino effosso prope Lucrinum e regione Baiarum.

c. nummionius c. f. uahala | priuat. us. .... | emit. muros. .... | collig. .... nommonian. ....

Ligorius Taur. 42 s. v. Nommonia (inde Gud. 73, 8).

245* [= 408*] OLMA nomen esse balnei Puteolani teste inscr. vetere rep. a Diomede Caraffa loci domini refert Holstenius ad Ortel. p. 435 ex Ligorio. Eadem videtur esse quam inter figlinas n. 798 refert Marinius sumptam ex codice Doniano bibl. Barberinae (Donius ex Ligorio): OLMA DOMITIANA · FIGLINA.

237* [= 399*] *trovato nella via Campana per andare a Cume de Campani*.

dls manibus | caesuleniae antiae piaie | uix. ann. xlii m. uiii. d. ui | coniugi dulcissimae | l. caesulenius l. f. pal. agabitus uxori suae fecit et | sibi et caesuleniae gratidiae | nep. et caesuleniae atianillae filiae et m. caesuleno | l. f. stel. barbulo eq. rom | et liberis posterisque eorum | in fr. p. xiu in agr. p. xiii

Ligorius Taur. 5 (inde Gud. 267, 8).

238* [= 400*] Puteolis.

t. catinio t. filio | titio seuro | praefecto fabrum | praefecto cohort. iiii uig | p. pil. leg. ii ital. praef | uehicularum puteol | curator r. p. nolan | equo publico pr. praet | in afric. aedil. et iiii vir | in col. auxim. bis et aedil | colon. puteol. et patrono col. aesis x uir. stlit. iud. .... remisit | ..... conteno | cuius dedicacione cen. pop | dedit HS. iiii cxxx n. curion | x xiii sodal. aug. x xi uir uir | aug. x x et per grap. x...

Ligorius Neap. l. 35 p. 222. Inde Panvinius cod. Vat. 6035 f. 45 (ubi adscripta est ipsa pagina 222); schedae olim Barberinae, iam Vat. 9139 f. 47 (ubi adscripta est eadem pagina 222); Donius misit Rupertio epist. p. 554 (inde Reines. 6, 22); Spon. misc. p. 482 ex sched. Barb.; Fabrell. 264, 95 ex iisdem. Citavit Marinius Arv. p. 750 n. 103. Ex hoc titulo verba AEDIL · COLON · PUTEOLANORVM excerpit Panvin. Rom. p. 723 ed. 1558, quae repetiverunt Sigon. de ant. iure Ital. l. II c. 4; Mazzella Pozz. n. 40; Grut. 495, 9 e Mazzella; Capacc. hist. Put. p. 40, hist. Neap. l. II c. 24 p. 745; Romanelli *viaggio* II, 233.

239* [= 402*] in agro Campano maritimo.

ti. claudio aug. liberto | nipaeto curat. clienti. claudi. aug. et. procur | praedi. .... | monumen. .... | coerauit. .... | delic. su. .... | bauliano. ....

Ligorius Taur. 42 s. v. Niphaetia (inde Gud. 494, 13).

240* [= 404*] Puteolis.

dls manibus sacri | m. eantenius m. f. ouf. eantenia prisca | quero 7 coh | uii urbi. mater et eante | cianae leg. iiii italicae | nia paullina fil | l. eantenius m. f. ouf. curuus. eq. sing | imagines de sua pecunia fecerunt marmor | et titul. posuerunt h. monumento | in fr. ped. xiiii in agro ped. xuii

Ligorius Taur. 7 (inde Gud. 463, 6).

241* in via Campana prope Baias.

dls manib | t. eantio t. flauii liberto | stoico poetae ulx. an. lx | m. uiii d. xii | q. flauius t. l. auiastius | frat. digissimo (sic) plissimo | ex t. p. c.

Ligorius Taur. 46 s. v. *Scrittori*.

246* [= 409*] in agro Lucrino in Opicis in Campania.

c. oppillio c. f. stel | saturnino eq. r | curat. corporis ne|got. uinario curato|ri corporis nautae | opice | uix. ann. lxxix m. ii | gratia oppillia sextiana t. f. c.

Ligorius Taur. 42 (inde Gud. 434, 3).

VIII. GRVMENTVM.

ad n. 53*. Vide add. ad n. 362.

XI. VOLCEL.

ad n. 72*. V. 4 proficiscitur ex urbana Grut. 786, 5. Ea quamquam ex Pacediani schedis nobis enotata non est, apud Alciatum Feae in eodem folio 58 perscripta est atque tituli falsi VI, 82*. 84*, quos ex Alciato similive auctore Pacedianum sumpsisse verisimile est.

XXVII. HERCVLANEVM.

1490* Sommae ad Vesuvium ante multos annos reperta nov. Est ibi in domo Colletta; in gradu monumenti huius extat in opere positum fragmentum genuinum n. 8163.

C · NISTACIDIO · HELENI · F
PAG · PAG · AVG
SOPH
PATRI · AM
FILII · MOES
FACIENDVM · CVR

Descripsit Iulius de Petra damnavitque; puncta ad imas litteras collocata sunt; singulorum vocabulorum primae quaeque litterae eminent. Edidit Novius a. 1878 in ephemeride Neapolitana quam laudavi ad n. 8163.

Ficta est adhibita Pompeiana n. 4027.

1491* mensa quadrata. Inter Herculansia.

aquila in fulmine

brutius honoratus cultor. ex voto | d d

Antiq. Hercul. ined. vol. I tab. 225: 'Nic. Cesarano inc.' Videtur in lapide ficta esse, quando autem et a quo cuinamve origini adscribatur, ignoro.

1492* in basi columnae, quam serpens circumdat. Inter Herculansia.

sex pompeius | sex. l. gorgias | aedituus |
d. plut | uix. an. liix m. uii

Antiq. Hercul. ined. vol. I tab. 225 'Nic. Cesarano inc.'

XXVIII. NEAPOLIS. PVTEOLI. CVMAE. MISENVVM.

ad n. 198*. Sero intellexi eundem titulum saec. XV fuisse Romae in domo de Valle relatum apud Ferrarium cod. Paris. f. 113', Pomponium Laetum cod. Vat. 3344 f. 177, Lucundum cod. Magl. f. 10'. 102, Sabinum cod. Chis. f. 117', Siederum f. 9, Lilium f. 82. 134, Mazochium f. 67. 130 aliosque auctores eius sequentisque aetatis, item apud Smetium 116, 12. 132, 8, qui dicitur quidem utroque loco titulum vidisse, sed aperte repetivit ex Mazochio, et inde upud Grut. 677, 12. 712, 4, Mur. 1198, 8, Donat. 349, 1, Orell. 4845. 4846, Burmannum anth. 4, 25, Meyerum n. 1499. — Varia lectio auctorum haec est. — 1 D·M ad latera Maz. 130 Smet. 132, DIS·MANIBVS Maz. 67 Smet. 116, om. Ferr. Pom. Iuc. Sab. Sied. Lil. Maz. 130. — 2 PVLVINA·VALLEIAE (VELLEIAE Lil. 134) Sab. Sied. Lil. soli, PAVLINA·VALERIAE Ferr. Pomp. Iuc. Maz. 67. Smet. 116, EPIGR·C·CLODIAE Maz. 130, C·CLODIAE Smet. 132. — FILIOLAE plerique, FILIAE Maz. 130 Smet. 132, F Smet. 116, om. Maz. 67. — DVLCISS Lil., DVLCISSIMAE reliqui. — 4 om. Maz. 130, Smet. 133. — MOESTISS Ferr. Lil. 82, MESTISSIMI Lil. 131, MOESTISSIMI reliqui. — 7 FALLEMYR Lil. — addit in fine VIX (VIXIT 102)·AN·VI Iuc. solus ex nostris, item Grut. in corr. ed. 2 ex cod. Palatino. — Probabile est apographa haec redire ad primaria tria de lapide sumpta Sabinianum, Ferrarianum sive alius cuiusdem auctoris, Mazochianum 130 eaque pendere a tabella recens incisa hodie musei Neapolitani, olim custodia Romae in domo Valliana. Ad auctorum nexum recte determinandum varia lectio haec utilis esse potest.

AVCTARIVM.

ad n. 199*. Venit ex Plinio h. n. 7, 46, 161.

ad n. 205*. Caietanus Maria Capycius (opuscula Neapoli 1785. 4. p. 170) a. 1759 epistulam scripsit ad hunc titulum a suspicione vindicandum.

ad n. 207*. Cittadinius refert item in cod. Veneto Marciano p. 149.

ad n. 281*. Codice denuo inspecto repperi folio indicato agglutinatas esse schedulas duas scriptas manu diversa et omnino separandas, quarum priori, in qua est inscriptio Messapica, subscriptum est a Napoli, posteriori, in qua est titulus de quo agitur, praescribitur a Porta Colictona (sic videtur) in bott(ega) di un fabro. Oppidum non enuntiat nec liquet, de quo scriptor cogitaverit; sed tamen neque Neapolitana inscriptio est neque Mazzelliana, delendaque quae de hoc titulo observavi p. 187. — Pro consederat in libro est consederat. Versus continuantur neque indicantur hiatus ulli.

n. 283*—302*. Boissardiana falsae redeunt in codice eiusdem Holmiensi, ex quo Parisinus descriptus est, ut si quid in libro Parisino mutatum est, Holmiensis cum priore scriptura faciat. Roscii canonici, sub cuius nomine postea Boissardus latitare voluit, in hoc libro nulla mentio fit. Variam lectionem ad has nugae afferre supervacaneum est; adnotamus pauca.

n. 283* adest in Holmiensi libro primitiva loci indicatio in Parisino deleta haec: 'in hortis Garsiae Mendozae non procul a Puteolis'. — 3. 6 DE SUA IMPENDIA] DE SVO. Est etiam apud Boiss. ed. 6, 125 (inde Grut. 1070, 6).

n. 284* 'ad lacum Avernum'. Ex Boissardo Montfaucon ant. expl. suppl. II tab. post 33.

n. 285* 'sub arce Baiana'.

n. 286* Puteolis. Est etiam apud Boissardum ed. 6, 127 (inde Grut. 1065, 8). Orelli 1257.

n. 287* 'Baiis'. Ex Boissardo Montfaucon ant. expl. suppl. V p. 60.

n. 288*. Ex Boissardo ed. Montfaucon ant. expl. suppl. V tab. 22; inde Mur. 1289, 1.

n. 289* 'Cumis'. A Boissardo Grut. 855, 3.

n. 290* INFELIX om. Est etiam apud Boissardum ed. 6, 145; inde Grut. 1120, 7.

n. 291* 'ibidem'; praecedat n. 292*. Ex Boissardo Montfaucon ant. expl. suppl. V p. 57.

n. 292* 'non procul a Baiis ubi ollae et monumenta videntur'.

Accedunt ex Holmiensi libro Puteolanis ficticiis, quas postea falsarius urbanas esse magis voluit, infra editae n. 1493*—1499*.

ad n. 348. Fortunius Licetus sic scripsit ad Cassianum dal Pozzo Patavio d. 17 Aug. 1641 (*Archivio della Duchessa* vol. 25 = XXVIII f. 255): *Qui da persona erudita mi viene proposto un quesito della dichiarazione di certi versi che asserisce ritrovarsi nella città di Napoli, in un marmo antico, il quale prima era nella parete della bocca di un pozzo, poi quindi trasportato in un muro di un edificio vicino: li quali sono oscurissimi. Postea addit f. 422: Intendo da un P. Domenicano che li versi sono in S. Domenico di Napoli. Haec mecum communicavit Lumbrosus.*

ad n. 357*. b. In ed. priore est n. 2590.

g. In ed. priore est n. 419*.

ad n. 358*, II adde:

olla Secunda[e] Amaranthi I. R. N. 2946.

1494* Puteolis Boiss. (Holm.). Sine loco; praecedat n. 1497 IDEM (Paris.). Romae ad portam Latinam IDEM (ed.).

nymphis quae | sub colle | sunt arulam
mumia cantheria | numini | adiut. deuot
cum statua | isis | et tabulato | d d

Boissard cod. Holm. f. 45', cod. Paris. f. 364', ed. 6, 145. Grut. 1073, 10 ex schedis Boissardi. Orelli 1630.

ad n. 231*. Sunt vv. 1—3 tituli urbani VI, 12183.

ad n. 246a*. Legitur vere apud Ligorium Taur. vol. 12 s. v. *nave speculatoria*, errore praeterita ab iis qui Ligoriana nostra causa excerpserunt. Adde in principio DIS·MANIBVS | et emenda 4 RAV, 6 CLAV. Inde per Cassianum a Puteo accepit Donius cod. Marucell. A 188 f. 4, ubi quae sequuntur a Donio errore et ipsae relatae ad Misenum; vere Arelatenses sunt (v. XII, 766. 918).

n. 293* 'Puteolis'. Grut. 810, 2 a Boissardo qui laudat Iulium Roscium; Montfaucon ant. expl. suppl. V tab. 21.

n. 294* 'Puteolis'.

n. 295* 'ad Leucopetram'. Est etiam apud Boiss. ed. 6, 126 (inde Grut. 1088, 5).

n. 296* 'inter Baianas ruinas'. Ex Boissardo Montfaucon ant. expl. suppl. V p. 60; inde Mur. 1448, 3.

n. 297* s. l., praecedat n. 283*.

n. 298* CORN pro COM.

n. 299*. Ed. Grut. 871, 8 a Boissardo Roscium laudante; Montfaucon ant. expl. suppl. V tab. 23 ex Roscianis.

n. 300* 'in Cumanis ruinis'. Ex Boissardo Montfaucon ant. expl. suppl. V tab. 24, ex eo Mur. 820, 8.

n. 301a* 'Baiis'. Est etiam in ed. 6, 144 (inde Grut. 1144, 8).

n. 302* inter Puteolanas post n. 1495 Boissardus ed. 6, 122; inde Grut. 1153, 3.

ad n. 358*, VI:

Dele Aurelio Artemidoro; cf. n. 8187.

1493* Puteolis Boiss. (Holm.); Romae extra portam Ostiensem non procul a Tiberi id. (Paris., ed.).

l. mumius achaicus | praef. coh. trib.
mil. ab | epist. t. caes. diui aug. f | item
a rat. d. caes. donatus statua equ. item
ha|st. pur. item cor. ciu | et diuis aug.
auctorib | omnib. ornam. praet. ex | s. c.
donatus | neptuno d. d

Boissard cod. Holm. f. 9, cod. Paris. f. 329, ed. 6, 118. Grut. 1073, 7 'ex autographis Boissardi'. Orelli 3567.

7 AVGG, 10 NEPTINO ed.

1495* Puteolis Boiss. (Holm.); Romae in vinea Caesarini, ubi sunt horrea Diocletiani ad Tiberim IDEM (Paris., ed.).

l. agrio uestiario | tenuario imp. caes |
antonini pii | l. ualerius pudens | fratru

Boissard. cod. Holm. f. 46', cod. Paris. f. 366', ed. 6, 122. Grut. 1114, 7 ex schedis Boissardi. Orelli 2970.